

Groen! wil ambitieus groen Vlaams herstelplan in plaats van kruideniersbegroting

Van VIA naar VIA 2.groen

Hoofdstuk 1 Inhoud

Hoofdstuk 1 Samenvatting	
1. Geen relanceplan	3
1.1. Peeters snijdt in arbeidsbemiddeling, sociale economie en MVO	4
1.2. Peeters snijdt in de toekomst	4
1.3. Peeters bevoordeelt de rijken	5
1.4. Peeters laat lage inkomens meer belastingen betalen.....	6
1.5. Cultuur: verbroken beloftes.....	7
2. Groene transitie blijft volledig achterwege.....	8
2.1. Internationale vergelijking	8
2.2. Vergelijking met 2009	9
2.3. Afwezigheid meerjarenbegroting: regering blijft in gebreke.....	10
2.4. Snijden in openbaar vervoer	11
2.5. Snijden in milieu.....	11
2.6. Geld uitgeven aan de economie van het verleden	13
3. Vlaanderen in actie versie Groen! : <i>VIA 2.Groen</i> betekent radicaal kiezen voor groene investeringen.....	15
3.1. Een Vlaamse alliantie werk en milieu voor de realisatie van lage energie- en passiefwoningen.....	15
3.2. Milieuvriendelijke mobiliteit en meer openbaar vervoer.....	16
3.3. Groene energie	17
3.4. Groene industrie	17
3.5. Investeren in ecosysteemdiensten	18
3.6. Investeren in onderwijs.....	18
4. Financiering van <i>VIA 2.Groen</i>	19
4.1. Privékapitaal inschakelen, nieuwe inkomsten zoeken	19
4.2. Niet-groene uitgaven wegnippen	20

1. Geen relanceplan

De regering Peeters wil ten koste van alles de Vlaamse begroting op twee jaar tijd terug in evenwicht krijgen. Met rigoureuze besparingen: 200 miljoen EUR (gelukkig niet één miljard zoals Philippe Muyters zo graag wou) in 2009, meer dan 1,5 miljard EUR in 2010 en 2 miljard EUR in 2011. Samen minstens 3,7 miljard EUR. Toegegeven, een deel van deze besparingen zijn slechts financiële constructies om de begroting op te smukken. Zo worden de reserves van de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen en het Vlaams Woningfonds aangesproken, worden er gronden van de Vlaamse Milieumaatschappij aan Aquafin verkocht, en afschrijvingstermijnen worden verlengd. Maar zelf al halen we al deze manipulaties eruit, dan nog houden we een resem harde en onlogische besparingen over.

De vraag of we sneller dan de rest van België, Europa, de wereld naar een begroting in evenwicht moeten streven, wordt zelfs niet gesteld. In het stabiliteitspact is voorzien dat dit evenwicht door de geconsolideerde overheid moet bereikt zijn tegen 2015. Maar voor de ploeg Peeters II is het begrotingsevenwicht in 2011 een obsessie. Met nogal wat gevolgen.

Het gaat ten koste van een beleid met hart, maar ook ten koste van een beleid met visie op de lange termijn. We moeten ons niet blind staren op gisteren, vandaag en morgen. We moeten durven denken in decennia. We moeten durven denken aan de voorbije industriële revolutie en de ecologische revolutie die er aankomt. We moeten een gedurfd en gul groen investeringsbeleid op poten zetten.

De regering kiest echter voor een kruideniersbeleid en gaat met de kaasschaaf alle begrotingsposten afschrapen. Op zoek naar 'efficiëntiewinsten'. Bij zowat alle openbare diensten moeten de werkingskosten met 5 procent naar omlaag, de personeelskosten met 2,5 procent. Op andere plaatsen wordt de botte bijl boven gehaald. Maar zowel bij de lineaire als bij de grote besparingen is er één constante: er zit geen logica achter en al helemaal geen visie. Te elfder ure beweerde de minister-president plots een bedrag van 800 miljoen EUR¹ te lenen om de economie te stimuleren. Van de 800 miljoen waren een aantal zaken –zoals de 200 miljoen voor de Vlaamse Energiemaatschappij - al ingeschreven in de begroting 2010. Anderzijds is een bedrag van 500 miljoen nog onbestemd. Die 800 miljoen is niet helemaal nieuw, bevat nog onduidelijkheden en is vooral in tegenstrijd met de 3,7 miljard besparingen.

---

¹ De Standaard, 29 november 2009, *Vlaamse regering leent 800 miljoen extra om economie te stimuleren*

1.1. Peeters snijdt in arbeidsbemiddeling, sociale economie en MVO

De besparing van 22 miljoen EUR op de VDAB op een moment dat er 100.000 extra werklozen verwacht worden, is niet slim. Tegelijk wordt eenzelfde bedrag opzij gezet voor een nieuw werkgelegenheidsplan. Ook de vakbonden ABVV en ACLVB wezen terecht op deze ongerijmdheid².

‘De lineaire besparingen treffen ook de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB), terwijl dat voor de Vlaamse regering een van de weinige echte hefboomen is om werkzoekenden aan een baan te helpen en werkgevers bij te staan bij het invullen van hun vacatures.’

Intussen blijkt uit cijfers van het Steunpunt Werk en Sociale Economie dat Vlaanderen steeds minder een topregio is als het gaat over tewerkstelling in het algemeen en deze van laaggeschoolden en ouderen in het bijzonder.

Werkzaamheidsgraad	Topregio's (Scandinavië – Duitse, Britse en Nederlandse regio's)	Vlaanderen
Totaal	73,9%	66,5%
Laaggeschoolden	64,4%	53,3%
Ouderen	59,2%	34,3%

Bron: Steunpunt Werk en Sociale economie

Deze cijfers nodigen niet direct uit om zwaar te gaan snijden in arbeidsbemiddeling. Toch snijdt Peeters II ook in de gesco³ werking (6,3 mio EUR), in het tewerkstellingsprogramma ‘Werkervaring’ (2,5 mio EUR), in de sociale economie en in initiatieven rond maatschappelijk verantwoord ondernemen (3 mio EUR). Kunnen we dit wel een relanceplan noemen?

1.2. Peeters snijdt in de toekomst

- **214 miljoen EUR besparingen in onderwijs** (72 miljoen EUR in 2010 – 142 EUR miljoen EUR in 2011)

Het steunpunt voor Gelijke Onderwijskansen wordt gewoon afgeschaft. Net als het mentorschap voor beginnende leerkrachten en zelfs het project ‘Duurzaam naar School’ met verkeerseducatie voor jongere leerlingen. Het budget voor nascholing daalt met een vijfde. Ook het volwassenenonderwijs krijgt een pak minder geld. Allemaal besparingen die reële problemen miskennen en die ons sociaal op termijn zuur kunnen opbreken. Bovendien wordt hierdoor mede een hypotheek gelegd op de uitbouw van Vlaanderen als groene kenniseconomie. Daar bovenop komt nog technisch geknoei met een onderschatting van de lonen, een dubbel gebruik van de onderbenutting en bijgevolg geruzie tussen de minister van Begroting en de minister van Onderwijs. Zal het resultaat hiervan zijn dat er nog besparingen op onderwijs bijkomen? Net nu er meer geld zou

---

² Knack, 18 november 2009

³ Gesubsidieerde contracten die dienen als overgangmaatregel voor langdurig werklozen naar de reguliere arbeidsmarkt.

moeten vloeien naar gelijke onderwijskansen en kwaliteitsvol onderwijs, als investering in menselijk kapitaal. Vooral in Brussel is de situatie problematisch en wordt de ‘verloren generatie’ steeds groter.

- **besparingen op onderzoek en ontwikkeling:**

Het IWT, de koepel boven alle innovatie-instellingen van de Vlaamse overheid, krijgt 23 miljoen euro minder in 2010. De instelling zal vooral minder geld stoppen in ondersteuning van technologische innovatie. Het VITO, nog een instelling voor innovatie en technologisch onderzoek, ziet het budget met 4 miljoen euro dalen. De Herculesstichting, die zware onderzoeksapparatuur aan de universiteiten financiert, moet het met 0,8 miljoen euro minder doen. In totaal dus 27,8 miljoen EUR minder voor innovatie in 2010.

Het rapport van het Rekenhof was vernietigend wat deze besparingen betreft. *‘Er is (...) een neerwaartse beweging merkbaar’*, stelt het Rekenhof vast. *‘De huidige begroting bevestigt evenmin de stelling die het regeerakkoord vermeldt: volharden in meer middelen voor O&O.’*

Op een moment dat bedrijven hun O&O investeringen inkrimpen hetzelfde doen aan overheidszijde, is een schoolvoorbeeld van hoe het niet moet.

Naast slecht gekozen besparingen, vertoont de begroting ook slecht beheer. *‘De begroting voorziet in onvoldoende betaalkredieten om de aangegane verbintenissen te betalen.’*

Naast slecht gekozen besparingen, vertoont de begroting ook slecht beheer.

Het meest opvallend is het tekort bij de acties van technologische innovatie op initiatief van de Vlaamse regering’, schrijft het Rekenhof. Voor technologische innovatie alleen is er tien miljoen te weinig begroot, maar ook andere dotaties zijn onvoldoende of zeer krap. *‘Ook de uitgaven voor de investeringen in onderzoeksinfrastructuur via de Herculesstichting zijn ‘zeer beperkt’ en ‘onderschat’*’, vindt het Rekenhof. Te weinig betaalkredieten voorzien, betekent problemen doorschuiven naar later (want de verbintenissen moeten vroeg of laat toch betaald worden) en naar anderen (want de onderzoeksinstellingen rekenden op deze inkomsten).

1.3. Peeters bevoordeelt de rijken

In de voorliggende begroting loert het beruchte Matteüeffect steeds om de hoek. Aan hen die veel hebben, zal meer gegeven worden, van hen die minder hebben, zal ontnomen worden.

Het Matteüeffect ontstaat doordat een aantal beloftes rond sociale correcties van de vorige regering niet werden ingelost. De verhoging van huursubsidies die minister Keulen ooit beloofde in de vorige regering, is er nooit gekomen. Dat geld wordt nu opgesoupeerd om de extra uitgaven te spijzen voor de renovatiepremie. En deze premie komt te veel ten goede van de mensen met een hoger inkomen. Dat geeft de regering nu zelf toe, want ze legt nu beperkingen op om renovatiesteun voor ‘luxe-uitgaven’ te beperken.

Van de extra middelen (78 miljoen EUR) voorzien voor kinderopvang is slechts 30 miljoen EUR uitgegeven. Intussen halen we de Barcelonanorm voor kinderopvang in Vlaanderen (33 plaatsen per 100 kinderen) maar net. Maar het aantal kinderen neemt toe. Er is nood aan een specifiek beleid naar de steden waar een tekort dreigt aan kleuterklassen. Er komen meer kinderen terecht in het bijzonder onderwijs en meer kinderen blijven zitten. Vanuit het beroeps- en het technisch onderwijs komt er een grotere instroom in het hoger onderwijs. Hiervoor is dringend extra begeleiding nodig.

Maar dat wordt weer voor twee jaar uitgesteld. Waardoor voor veel jongeren de kans op echte doorstroming afgesneden wordt.

Niet (voldoende) investeren in kinderopvang of in onderwijskansen voor iedereen is desinvesteren in de toekomst. En vooral de sociaal zwaksten worden daarvan de dupe.

Matteüseffect in het energiebeleid: sociaal en ecologisch inefficiënt

De voorbije jaren ging er veel geld naar de installatie van photovoltaïsche zonnepanelen. Zelfs het Itinera-instituut wees recent op het Matteüseffect dat men hier liet en nog laat spelen. In feite was de onvoorwaardelijke steun voor zonnepanelen zoals die tot voor kort gold, bijna uitsluitend een belastingsverlaging voor de rijken. De groenestroomcertificaten worden nu een stuk ingeperkt de komende jaren. Bij het energiezuinig maken van woningen is investeren in isolatie de absolute prioriteit. Daarbij moeten vooral de sociaal zwaksten geholpen worden. Zonnepanelen zijn de kers op de taart. En hebben maar zin als woningen eerst geïsoleerd worden.

Intussen moet de Vlaamse regering toegeven dat het Fonds voor Rationeel Gebruik van Energie, dat sociaal zwakkeren aan een goedkope lening moest helpen om energiebesparinguitgaven mogelijk te maken, tot nu toe grotendeels een mislukking bleef. Er zijn nog maar 5 lokale entiteiten actief in Vlaanderen. Men tracht dit nu op te lossen door de invoering van een Vlaamse garantiestelling voor gemeenten die mee in het systeem stappen. De dakisolatiepremies gaan intussen nog altijd vooral naar de mensen die voldoende belastingen betalen (en die ook nog genieten van een fiscale aftrek). Slechts een deel van het budget is voorzien voor premies voor 'niet-belastingbetalers'.

1.4. Peeters laat lage inkomens meer belastingen betalen

De jobkorting was een slecht idee, beargumenteerde Groen! vorig jaar al. Ook hier speelt immers het Matteüseffect. Nu krijgen we impliciet gelijk van de ploeg Peeters II: de jobkorting wordt gekortwiekt. Dit levert een besparing van 635 miljoen EUR op. In plaats van ze aan alle werkende Vlamingen te schenken, wordt ze in 2010 enkel nog aan de lage inkomens (minder dan 18.500 EUR per jaar) toegekend. Terecht. Maar het bedrag van de korting wordt verlaagd naar 125 EUR. Dus in 2009 kreeg iemand met een jaarinkomen van 18.500 EUR maar liefst 300 EUR korting, nu krijgt diezelfde persoon minder dan de helft. Het zijn net die lage inkomens die door de economische crisis in een zeer kwetsbare positie terecht komen. Deze mensen voelen de vermindering van de jobkorting heel erg goed aan. Voor lage inkomens een jobkorting van 300 Euro behouden zou een groot verschil maken en toch nog een besparing inhouden van ongeveer 530 miljoen Euro. Als Peeters wil spreken over een warm Vlaanderen dan zou hij net de meest kwetsbare groepen moeten ontzien bij zijn besparingsinspanningen.

Daarnaast zou dit ook een kleinere werkloosheidsval inhouden. Dit betekent meer mensen aan het werk en dus meer inkomsten voor de Staat. Bovendien zou het geld (gezien de consumptiequota van de lage inkomens erg hoog is) niet opgespaard worden, maar meteen terug in de economie gepompt worden. Een gemiste kans.

1.5. Cultuur: verbroken beloftes

Het programmadecreet stelt dat in een hele reeks culturele decreten de kredieten voortaan 'binnen de perken van de begroting' worden toegekend. Toegezegde subsidies dalen. Er wordt een 'uitvoeringspercentage' ingevoerd. Daarenboven gebeurt dit 'ad aeternam'. Eenmaal dergelijke passage is ingeschreven, en gebruikt, worden decreten nooit meer voor 100% uitgevoerd. Zo leert het verleden. Het gevolg is dat de besparing voor veel sectoren al goed boven de 2 % uitstijgt.

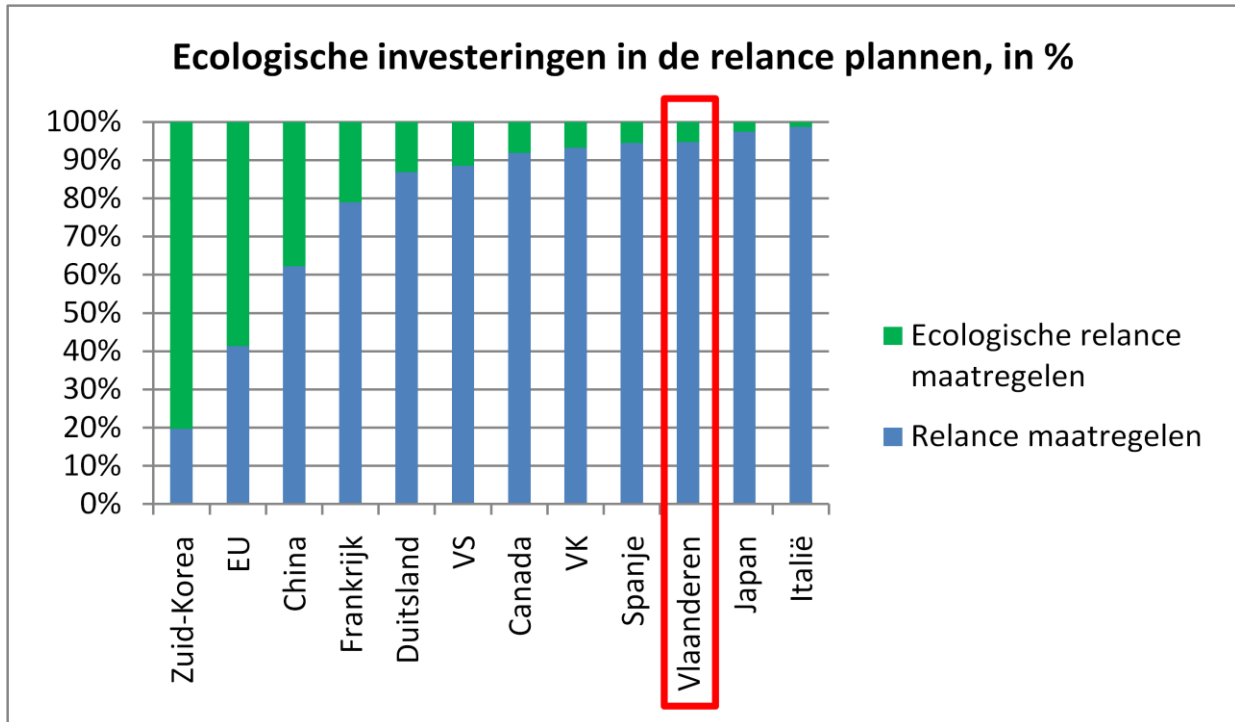
De Raad van State schrijft in haar commentaar over deze decreetswijziging: "De rechtszekerheid is een grondbeginsel van een democratische samenleving. (...) het betekent dat de begunstigen er moeten kunnen van uitgaan dat zij ook op de in het vooruitzicht gestelde financiële middelen of subsidies aanspraak kunnen maken. (...) Door de regeling op het gebied van de financiële middelen of subsidies te wijzigen, zou het ontwerp op gespannen voet kunnen komen te staan met het rechtszekerheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel."

Het gaat om de regelingen voor amateurkunsten, voor kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid, voor de ondersteuning van de Federatie van erkende organisaties voor volksontwikkelingswerk en houdende ondersteuning van de Vereniging van Vlaamse Cultuurcentra, voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk, voor aanvullende subsidies voor tewerkstelling in de culturele sector, voor de Vlaamse gebarentaal, voor de flankerende en stimulerende maatregelen ter bevordering van de participatie in cultuur, jeugdwerk en sport, voor de ondersteuning van de circuskunsten in Vlaanderen, en voor de ontwikkeling, de organisatie en de subsidiëring van het Vlaams cultureel erfgoedbeleid.

2. Groene transitie blijft volledig achterwege

2.1. Internationale vergelijking

Een aantal vooruitziende economieën kiezen resoluut voor een eco-keynesiaanse aanpak van de crisis. China, de VS, Zuid-Korea en Frankrijk lanceren een soort *Green New Deal* – Vlaanderen echter mist de boot.

Bron: *A Green New Deal for Europe*, Wuppertal Institute september 2009, eigen bewerking. Het relance plan van Vlaanderen telt slechts 5,3% groene maatregelen, waarmee het in een internationale vergelijking van topregio's in de top 3 slechtste presteerders terecht komt.

Het herstelplan van de vorige regering maakte slechts beperkte groene keuzes (ongeveer goed voor een 5,3% - zie bijlage 1), maar de komende jaren dreigt men helemaal af te haken. Vlaanderen wil een begroting in evenwicht binnen twee jaar tijd en gaat blind besparen, ook in toekomstgerichte duurzame sectoren. Daarmee zet de Vlaamse regering zelf haar Toekomstpact 2020 in de wachtkamer. In de beleidsbrieven wordt voortdurend verwezen naar de ambitie om van Vlaanderen een duurzame topregio te maken. En de minister-president pakt zelf uit met bevlogen passages over de noodzakelijke transitie naar een duurzame ontwikkeling. De werkelijkheid is echter dat alvast de eerste twee jaar al deze ambities worden opgeborgen. Zodat zelfs de twee andere gewesten ons straks kunnen voorsteken. Wallonië gaat voor een groen Marshallplan 2.0. Wallonië en Brussel investeren in een nieuwe alliantie milieu/werk vooral in de sector van de isolatie en ecologische renovatie van woningen. En er wordt extra geïnvesteerd in onderwijs. Besparingen worden meer gespreid in de tijd om ruimte te houden voor een groen investeringsbeleid.

2.2. Vergelijking met 2009

Stel dat de Vlaamse regering werk zou maken van een echte groene versie van Vlaanderen In Actie. In dat geval zouden we een forse verhoging moeten zien van de uitgaven in volgende beleidsdomeinen:

- Economie Wetenschap en Innovatie
- Werk en Sociale Economie
- Leefmilieu, Natuur en Energie
- Mobiliteit en Openbare Werken
- Onderwijs

Als we de proef op de som nemen en naar de cijfers kijken merken we het volgende:

Beleidsdomein	BGC III 2009	BGO 2010	delta	delta %
Financiën en Begroting	1.520.634	472.256	-1.048.378	-68,94%
Economie, Wetenschappen en Innovatie	1.115.276	1.029.339	-85.937	-7,71%
Hogere Entiteiten	121.345	115.448	-5.897	-4,86%
Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend erfgoed	736.188	702.414	-33.774	-4,59%
Landbouw en Visserij	182.088	176.601	-5.487	-3,01%
Mobiliteit en Openbare Werken	3.000.293	2.922.287	-78.006	-2,60%
Werk en Sociale Economie	1.426.726	1.422.004	-4.722	-0,33%
Cultuur, Jeugd, Sport en Media	1.223.343	1.238.210	14.867	1,22%
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	3.173.931	3.320.171	146.240	4,61%
Onderwijs en Vorming	9.318.513	9.748.995	430.482	4,62%
Bestuurszaken	2.446.363	2.639.761	193.398	7,91%
Diensten Algemeen Regeringsbeleid	137.394	149.195	11.801	8,59%
Leefmilieu, Natuur en Energie	661.261	791.621	130.360	19,71%
Internationaal Vlaanderen	181.771	241.182	59.411	32,68%
TOTAAL	25.245.126	24.969.484	-275.642	-1,09%

Bron: Algemene toelichting begroting 2010, eigen bewerking. In duizend euro.

Deze tabel geeft de totalen van de beleidskredieten per beleidsdomein weer. Het valt meteen op dat Economie, Wetenschappen en Innovatie de tweede sterkste daler is. Enkel Financiën en Begroting daalt meer, dit valt te verklaren door de herziening van de jobkorting (635 mio EUR minder uitgaven). Werk en Sociale Economie en Mobiliteit en Openbare Werken dalen eveneens. Men zou op basis van deze tabel ook verkeerdelijk kunnen besluiten dat er wél fors geïnvesteerd wordt in Leefmilieu, Natuur en Energie, maar niets is minder waar. De stijging van 130 mio EUR bij LNE valt uiteen in een meeruitgave van 138 mio EUR en een daling van 8 mio EUR. De meeruitgave van 138 mio EUR is geen nieuw beleid, maar betreft louter de werkingstoelage aan de drinkwatermaatschappijen. Omdat deze werkingstoelage in 2009 op nul stond (ze was immers al in 2008 betaald) lijkt het dat deze uitgaven stijgen in 2010, maar dat klopt dus niet. Een meerjarenvergelijking vertoont een dip in 2009 en het hernemen van het normale uitgave niveau in 2010.

Omdat in begrotingstabel van de regering de cijfers van de initiële begroting 2010 worden vergeleken met de cijfers van 2009 *na* de derde begrotingscontrole lijkt onderwijs het nog vrij behoorlijk te doen. Als we de begroting 2010 naast de initiële begrotingscijfers van 2009 leggen

kunnen we correcter vergelijken, en groeit het onderwijsbudget in 2010 slechts met 2,4 % in plaats van 4,6% in de regeringstabellen (dit is een reële groei van 0,8% in plaats van 3%). In 2011 wordt de toestand nog dramatischer, als nog eens dubbel zoveel moet bespaard worden, namelijk 142 miljoen euro in plaats van 72 miljoen in 2010.

Als we de optelsom per beleidsdomein corrigeren voor deze werkingstoelages in LNE, krijgen we al een realistischer beeld van de keuzes van Peeters II:

Beleidsdomein	BGC III 2009	BGO 2010	delta	delta %
Financiën en Begroting	1.520.634	472.256	-1.048.378	-80,95%
Economie, Wetenschappen en Innovatie	1.115.276	1.029.339	-85.937	-7,81%
Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend erfgoed	736.188	702.414	-33.774	-4,86%
Hogere Entiteiten	121.345	115.448	-5.897	-4,77%
Landbouw en Visserij	182.088	176.601	-5.487	-3,45%
Mobiliteit en Openbare Werken	3.000.293	2.922.287	-78.006	-2,62%
Leefmilieu, Natuur en Energie	661.261	653.621	-7.640	-1,12%
Werk en Sociale Economie	1.426.726	1.422.004	-4.722	-0,33%
Cultuur, Jeugd, Sport en Media	1.223.343	1.238.210	14.867	1,22%
Onderwijs en Vorming	9.318.513	9.748.995	430.482	4,52%
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	3.173.931	3.320.171	146.240	4,66%
Diensten Algemeen Regeringsbeleid	137.394	149.195	11.801	7,79%
Bestuurszaken	2.446.363	2.639.761	193.398	7,88%
Internationaal Vlaanderen	181.771	241.182	59.411	32,27%
TOTAAL	25.245.126	24.969.484	-275.642	-1,10%

Bron: Algemene toelichting begroting 2010, eigen bewerking. In duizend euro.

Er wordt stevig gesnoeid in de domeinen Economie Wetenschap en Innovatie, Mobiliteit en Openbare Werken en Leefmilieu, Natuur en Energie. Ook in het domein Werk en Sociale Economie worden er besparingen doorgevoerd.

De gecorrigeerde vergelijkende tabel toont duidelijk aan dat Peeters desinvesteert in de domeinen die cruciaal zijn voor de relance van onze economie, en het herstel van ons milieu.

2.3. Afwezigheid meerjarenbegroting: regering blijft in gebreke

We weten dus dat de Vlaamse regering de verkeerde keuzes maakt in 2010. Als we de Vlaamse excellenties hiermee confronteren, zal hun antwoord zeker een verwijzing naar de toekomst inhouden – de ploeg Peeters II profileert zich graag als een investeringsregering en dat moet over de gehele legislatuur bekeken worden, zo argumenteren ze. De meest recente meerjarenbegroting dateert ondertussen van 2008, en is volledig voorbijgestreefd. Dit document is van generlei waarde en de beloftes die erin staan, worden zelfs voor het jaar 2009 niet waargemaakt. De algemene toelichting bij de begroting 2010 bevat geen meerjarenraming, hoewel dit verplicht is volgens artikel 10 van de gecoördineerde wetten op de Rijkscompatibiliteit. De regering blijft dus geheel in gebreke wat betreft een meerjarenbegroting, en we kunnen hier enkel uit opmaken dat ze het zelf niet weet.

Als er na twee jaar tanden bijten, terug budgettaire ruimte komt (tussen de 1 en 14 miljard EUR) tegen 2014, vrezen wij dat die vooral opgesoupeerd zal worden door de Vlaamse kinderbijslag en de Vlaamse hospitalisatieverzekering. Als de Vlaamse regering al een meerjarenvisie heeft, is het een

Vlaams nationale: men heeft veel geld veil om de federale overheid vliegen af te vangen en de andere gewesten de loef af te steken. Van een groene transitie met uitstel is ook dan geen sprake.

2.4. *Snijden in openbaar vervoer*

Bijzonder cynisch zijn de besparingen bij de Lijn voor om en bij de 80 miljoen EUR (twee keer 39,2 miljoen EUR). Het kan bijna niet anders dan dat deze miljoenenbesparing ten koste zal gaan van de dienstverlening en van het personeel. De benchmarkstudie toonde aan dat de kostendekkingsgraad te laag is maar toonde evenzeer aan dat de exploitatiekosten per gereden kilometer vrij laag zijn. De besparingen die minister Crevits oplegt aan De Lijn zullen dus niet gehaald worden via efficiëntiewinsten. En dan is het maar de vraag of de basismobiliteit verder zal aangehouden worden.

Of misschien verdwijnen projecten als het nachtvervoer in de grote steden. Of er middelen zijn voor de Mobiliteitsvisie 2020 van de Lijn die Ingrid Lieten in april van dit jaar nog lanceerde (810 km extra tramlijnen), is intussen zeer twijfelachtig. Crevits behoudt die Visie als 'leidraad', maar wil zich toespitsen op strategische 'must have' projecten van de Lijn. De plannen voor *lightrail* projecten worden per provincie onderzocht op 'hun vervoerskundige meerwaarde en op hun financiële en ruimtelijke haalbaarheid'.

Groen! vraagt een tienjareninvesteringsdecreet met duidelijke budgettering en timing voor de Lijn. Daarin moeten de investeringen van de Lijn voor de komende tien jaar vastgelegd worden. Zo zijn de volgende Vlaamse regeringen verplicht om dit investeringsplan uit te voeren. Minister Crevits laat momenteel het aantal passagiers op bussen en trams tellen om de kostendekkingsgraad van de Lijn te onderzoeken, als eerste aanloop naar wellicht nog meer ingrepen om vroeger beleid terug te schroeven.

Een hoogkwalitatief aanbod van openbaar vervoer uitbouwen komt de plaatselijke werkgelegenheid ten goede, en levert ook een economische meerwaarde op door het verminderen van files. De huidige kostendekkingsgraad moet verbeterd worden door meer mensen van het openbaar vervoer te laten genieten, niet door de kosten te drukken en het aanbod terug te schroeven.

2.5. *Snijden in milieu*

In de VS vindt de term '*shovel ready projects*' breed ingang: projecten die snel startklaar zijn, waarbij de spade meteen de grond in kan. Het gaat om projecten die bij uitstek geschikt zijn om de recessie mee te bekampen, zoals bodemsanering, het plaatsen van geluidsschermen, energierenovaties. Ook Vlaanderen heeft potentie voor heel wat '*shovel ready projects*', maar deze potentie wordt niet benut. Integendeel, budgetten worden teruggeschoefd en groene jobs komen in het gedrang. We hebben de grootste vragen bij de vele besparingen ten koste van groene investeringen in 2009 en in 2010.

- Besparen op bodemsanering

In het fonds voor schuldafbouw en eenmalige investeringsuitgaven was in 2009 nog 20,4 miljoen EUR voorzien was voor brownfieldprojecten. Dit geld was bedoeld voor bodemsanering: het herwinnen

van nieuwe industriegronden en woongebieden. In 2010 bedraagt dit budget nog slechts 3,4 miljoen euro. We vrezen dus voor een serieuze achteruitgang van de bodemsanering.

- Besparen op geluidshinderbeperking

Minister Crevits pakt uit met een actieplan tegen verkeerslawaaï, maar in de begroting zijn de bijkomende middelen voorzien in 2009 voor geluidsbeperkende maatregelen op snelwegen voor 2010 juist geschrapt.

- Kosten afwentelen op de gemeenten

We vinden het geen goed idee dat milieubesparingen worden afgewenteld op de gemeenten, door bijv. de kredieten in het kader van de milieuconvenanten of samenwerkingsovereenkomsten met de gemeenten te verminderen met 1,25 mio EUR. Daarmee gaat men in tegen het pact met de gemeenten. Wat zullen de gevolgen hiervan zijn?

- Schrappen Fonds voor overstromingen

Het Rubiconfonds (dotatie 2,5 miljoen EUR - vastleggingmachtiging 5 miljoen EUR) werd opgericht na de hevige overstromingen van 2002. Het fonds stelt de Vlaamse overheid in staat de voorfinanciering op zich te nemen van de herstelkosten in door overstromingen getroffen gebieden. Het fonds verleent voorts financiële steun bij preventieve acties die toekomstige schade door nieuwe overstromingen kunnen voorkomen.

Dit fonds werd door minister Muylers geschrapt, wat in de commissie leidde tot een storm van protest. Het schrappen van dit fonds bracht de financiering van de lopende projecten in het gedrang. Daar had Muylers blijkbaar niet aan gedacht. Ondertussen is dit euvel verholpen, en is er een nieuwe financiering van het fonds via de planbatenheffing ... vanaf 2012/2013. Zolang kan het investeren in adaptatie niet wachten, er moeten nu nieuwe projecten gestart en betaald worden.

- Duurder drinkwater door stijgende riooltaksen

Er wordt bespaard op de kap van de gezinnen door de riooltaksen verder te laten oplopen en de prijs van het drinkwater op te drijven. Is drinkwater dan geen basisvoorziening meer? De SERV en de MINA-Raad vragen al enige tijd naar een grondige uitklaring van de principes waarop de hele financiering van het waterzuiveringbeleid en de drinkwaterprijs gebaseerd zijn. Moeten de kosten verder doorgerekend worden in de waterprijs voor de gezinnen of is de sociale grens hier bereikt, zoals Groen! stelt? Wat kan je via heffingen (saneringsbijdragen ofte riooltaksen) financieren, wat via algemene middelen? De discussie ten gronde dient eindelijk gevoerd te worden. Zeker in crisistijd met toenemende armoede.

- Besparen op energiebesparing

De Vlaamse renovatiepremie werd eind oktober hervormd. Luxe- verbeteringswerken komen niet meer in aanmerking, aldus minister Vandenbossche. Maar ook isolatiewerken vallen tussen de plooiën. Daar zijn andere steunmaatregelen voor, maar die bereiken niet iedereen (bv. federale fiscale aftrek - isolatiepremie). Ook steun voor kleine energiebesparingprojecten bij sociale huisvestingsmaatschappijen worden geschrapt. Het proefproject passief wonen in de sociale huisvesting wordt stop gezet.

We zien dat de Vlaamse regering geen nieuwe kredieten inschrijft voor de communicatie en promotie van het rationeel energieverbruik. Dit is onbegrijpelijk - er moet juist meer budget komen voor promotie en communicatie rond bijv. energierenovatie premies, zodat iedereen geïnformeerd raakt en dat er daadwerkelijk een forse vraagverhoging plaatsvindt naar energierenovatie.

- Besparen op roetfilters

Door wanbeleid en onvoldoende promotie, is het voorziene krediet voor roetfilterpremie's in 2009 nauwelijks gebruikt. Er werden slechts 75 roetfilters geplaatst. Hoewel Vlaanderen recentelijk door Europa op de vingers getikt werd voor de veel te hoge concentraties fijn stof, weigert de regering hier iets aan te verhelpen. Minister Schauvliege wil integendeel aan Europa nog eens gaan uitleggen dat Vlaanderen toch goed bezig is. In plaats van het niet-uitgegeven krediet van 2009 over te zetten naar 2010 en de roetfilters echt te gaan promoten, neemt de regering 3 miljoen EUR aan niet-uitgegeven kredieten liever op in besparing. Ook het krediet voor 2010 wordt fors verlaagd: slechts 2,85 miljoen EUR tegenover 4 miljoen EUR in de initiële begroting 2009. In plaats van extra campagne te voeren of de premies op te trekken, gaat men simpelweg de uitgaven decimeren. De ploeg Peeters II verkiest enkele peanuts op de begroting boven het beschermen van de volksgezondheid.

- Besparen op duurzame transitie

In het verlengde van het bovenstaande klagen we alle besparingen aan ten koste van kleinschalige maar waardevolle projecten uit het middenveld en de socioculturele sector. Deze besparingen brengen nauwelijks iets op, maar kunnen basiswerkingen wel onderuit halen. Het lijkt erg op het treiteren van basisgroepen. Een type voorbeeld is het schrappen van het project Duurzaam naar School door Pascal Smet. Of de spijtige besnoeiingen in Natuur- en Milieu-educatie en Tandem/Lokale Agenda 21-projecten. Wat brengt dit op behalve veel frustratie en ontmoediging op het terrein, juist bij die transitie actoren die volgens het regeerakkoord gesteund moeten worden?

2.6. Geld uitgeven aan de economie van het verleden

- Opel Antwerpen

De regering Peeters wilde 500 miljoen op tafel leggen om Opel Antwerpen te redden. Met de nodige voorwaarden, zo stelde men. Maar die voorwaarden hadden vooral te maken met het behoud van de werkgelegenheid, veel minder met een echte toekomstvisie. Gaat men geld injecteren in de assemblage van auto's van het verleden, of wil men steun verlenen aan een transitie naar duurzame mobiliteit, waar de productie van emissieloze wagens een onderdeel kan van zijn? Andere regeringen zoals de Duitse regering van Angela Merkel vertikken het om de nieuwe directie van GM nog met extra middelen bij te springen. Vlaanderen blijft blijkbaar bereid om geld op te hoesten zonder daarbij veel vragen te stellen.

Waarom niet hetzelfde bedrag aan waarborgen geven aan ecologische top runners, aan KMO's die moeilijk aan financiering raken, aan pioniers op gebied van hernieuwbare energie?

Deze 500 miljoen EUR valt natuurlijk niet terug te vinden in de begroting. Het zou voornamelijk gaan om staatswaarborgen die aan Opel gegeven kunnen worden – Kleine luchthavens

- kleine luchthavens

Vlaanderen telt nog enkele kleine luchthavens, in Oostende, Wevelgem-Bissegem, Kortrijk en Antwerpen. Deze luchthavens worden voornamelijk gebruikt door privéjets van zakenmensen, pleziervluchten en in mindere mate vrachtverkeer. In tijden van economische en klimaatcrisis pompt de Vlaamse regering in 2010 maar liefst 40 miljoen EUR in deze verlieslatende, vervuilende activiteit. In 2009 bedroegen de subsidies aan de kleine luchthavens 18 mio EUR. In 2010 bespaart men hier niets op, in tegendeel: men verhoogt deze uitgaven met 22 mio EUR om de luchthavenontwikkelingsmaatschappijen te kapitaliseren. Zonder overheidshulp zouden deze luchthavens geen dag overleven – waarom wordt er geld in een bodemloze put gestort? Waarom wordt er met de ene hand 40 miljoen EUR bespaard op het vervoer van het volk (De Lijn) en met de andere hand 40 miljoen EUR gepompt in verlieslatende luchthavens? Wat zegt dit over de prioriteiten van de Vlaamse regering?

- Milieubelastende landbouw

De Vlaamse regering voorziet met moeite 100.000 EUR voor het stimuleren van de biologische landbouw. Intussen wordt er ruim 63 miljoen EUR uitgetrokken voor het ondersteunen en subsidiëren van de gangbare landbouw en agro-industrie, via een dotatie aan het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF). Het VLIF moet niets besparen, maar krijgt integendeel maar liefst 6,5 miljoen extra toegewezen. Had zelfs maar de helft van dit bedrag kunnen dienen voor het ondersteunen en uitbouwen van de biologische landbouw, het had een forse duw in de rug betekend en voor extra werkgelegenheid gezorgd. Biologische landbouw blijft immers arbeidsintensiever dan de industriële landbouw, en verdient gezien haar positieve effecten (betere gezondheid, betere kwaliteit bodem en water, lagere CO₂ uitstoot ...) extra steun van de overheid.

- Miljarden participaties in banken worden niet benut

In betere tijden kon Vlaanderen nog overschotten boeken, en jaarlijks een 'Toekomstfonds' spijzen. Dit fonds zou dienen om de begroting te stutten in jaren van tegenvallende belastingsinkomsten. Tot voor kort zat er ongeveer een half miljard EUR in dit fonds – een mooi bedrag waarmee inderdaad een belangrijk relance beleid mee gefinancierd zou kunnen worden. Het geld is echter niet meer beschikbaar omdat het integraal is gebruikt voor het ondersteunen van Dexia toen deze grootbank in de problemen kwam ten gevolge van de financiële crisis. Om de participatie van een half miljard EUR in Ethias te financieren, werd de gewone kredietlijn van de Vlaamse overheid aangesproken (lees: ze ging het nodige geld lenen bij Dexia). Daarna volgde nog een participatie van 3,5 miljard EUR in KBC, waarvoor de Vlaamse overheid obligaties uitschreef om dit geld in te zamelen. In totaal bezit Vlaanderen dus voor 4,5 miljard EUR aan participaties in banken, hoofdzakelijk schuldgefinancierd.

We zien bijzonder weinig effect op het beleid van Dexia, Ethias en KBC, nu de Vlaamse overheid mede aandeelhouder of kapitaalverstrekker is. De participatie zou kunnen gebruikt worden als drukkingmiddel op deze banken om bijvoorbeeld vlotter kredieten te verschaffen of sterker in te zetten op maatschappelijk verantwoord investeren, maar dit gebeurt niet. Welke toekomst heeft de Vlaamse regering gekocht met deze kapitaalsinjectie?

- Aankoop CO₂ emissiekredieten

In de komende jaren dient de Vlaamse overheid, volgens haar eigen planning⁴, nog voor 78 miljoen euro aan emissiekredieten aan te kopen in het buitenland. Dit is nodig omdat de binnenlandse projecten ter terugdringing van de CO₂ uitstoot onvoldoende zijn om de Kyoto normen te halen. Onze kritiek ten gronde is natuurlijk dat Vlaanderen er beter aan zou doen dit geld in Vlaanderen zelf te investeren en hier de reductie doelstellingen te realiseren, i.p.v. aflaten aan te kopen in het buitenland. Zulke investeringen komen de innovatie, de werkgelegenheid en het milieu ter plaatse ten goede.

3. Vlaanderen in actie versie Groen! : *VIA 2.Groen* betekent radicaal kiezen voor groene investeringen

Europese groene partijen pleiten voor een Groene New Deal om onze economie via structurele innovatie en investeringen in duurzame energie, huisvesting, mobiliteit, industrie en landbouw op een hoger niveau te tillen. De begrotingsopmaak moet gebeuren in een dergelijk kader. Sommige landen hebben dit begrepen. Zuid-Korea investeert zo 23,72 miljard in hernieuwbare energie, in modal shift, in herstel van rivieren en bossen. Maar zo ver moeten we het niet gaan zoeken. Ook Wallonië kiest voor een groen herstelplan: het *Plan Marshall 2.VERT*. Dit plan investeert maar liefst 1,6 miljard EUR, waarvan een groot deel vloeit naar de allianties arbeid en milieu, naar opleiding en duurzame ontwikkeling. Ook in Wallonië wordt er bezuinigd, maar op meer bedachtzame wijze, en meer gespreid in de tijd.

Ook Vlaanderen had deze keuze moeten maken. Vlaanderen in Actie, maar dan wel in een groene versie: ***VIA 2.Groen***. Dat vergt op korte termijn extra inspanningen van de overheid. En dat kan pijn doen. Maar door misplaatste schraapzucht en kortzichtigheid afzien van deze investeringen, zal ons later zuur opbreken.

3.1. Een Vlaamse alliantie werk en milieu voor de realisatie van lage energie- en passiefwoningen

In Vlaanderen rest een enorm potentieel aan energiebesparing vooral in de aanpassing van bestaande woningen (isolatie) en in de bouw van nieuwe woningen die veel minder energie verbruiken. Hierdoor kunnen duizenden jobs behouden worden en bij gecreëerd worden in de bouwsector. In Duitsland werd via de **Duitse Alliantie voor Werk en Milieu**, een samenwerkingsverband tussen vakbond, overheid en bouwsector, gezorgd voor de renovatie van 300.000 woningen per jaar: goed voor het behoud of de creatie van 200.000 jobs. Het Waalse en het Brusselse gewest zetten zwaar in op zo een alliantie tussen werk en milieu om in eerste instantie te investeren in lage-energiewoningen.

---

⁴ Voortgangsrapport 2008 van het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2006-2012, 15 mei 2009, p.82

De Vlaamse bouwsector is duidelijk mee vragende partij. En in de transitiearena rond duurzaam bouwen en wonen worden de krachten gebundeld. Wat ontbreekt, is een programma van de Vlaamse regering om te kiezen voor de invoering van ambitieuze normen voor nieuwbouw en vernieuwbouw en de nodige financiële stimuli om deze omslag waar te maken.

Een energiepeil van E 60 (en een K-peil van 30) zou zo snel mogelijk standaard moeten worden voor nieuwbouw, en E 70 en K 35 voor vernieuwbouw. De steun voor alle soorten isolatiewerken (dak-, maar ook muur- en vloerisolatie), maar ook voor hoogrendementsglas en hoogrendementsverwarmingsketels kan nog verder opgetrokken worden. Via een verlaging van de registratierechten kunnen nieuwe eigenaars aangezet worden om de energieprestaties van hun woning sterk te verbeteren. Ten slotte moet het de bedoeling zijn om de bouw van echte lage energiewoningen, passiefwoningen of zelfs passiefplus-woningen (woningen die geen stroom verbruiken, maar zelfs leveren aan het net) te bevorderen. Daarom pleiten we voor extra premies voor al wie bouwt of verbouwt tot een energiepeil lager dan E60 of zelfs E50.

De Vlaamse regering plant 65.000 nieuwe sociale woningen tegen 2020. Vlaanderen in actie (VIA) versie Groen! betekent dat men ernaar streeft om van al deze woningen lange energiewoningen te maken en waar mogelijk passiefwoningen. Zo kan men mee een markt creëren voor hoogwaardige ecologische bouw in Vlaanderen.

Daarnaast pleiten we voor een groen investeringsprogramma voor de nieuwbouw van publieke gebouwen: administratieve gebouwen, kantoren, ziekenhuizen... De eerste aanzet is gegeven met de keuze voor de bouw van 25 passief scholen. Maar als onderdeel van het Vlaams investeringsprogramma zullen er nog 211 scholen gebouwd worden de komende jaren. Terwijl de norm voor alle andere schoolgebouwen E 70 wordt: dat is dan weer veel minder ambitieus. De norm zou ook hier minstens op E 60 kunnen gezet worden of men zou het doelpercentage voor passiefscholen kunnen optrekken.

De Vlaamse regering zou zonder langer dralen een volwaardig impulsprogramma sociale klimaatwijken kunnen lanceren.

De Vlaamse regering belooft werk te maken van ecowijken.

Men denkt aan symbolische steun voor enkele

modelprojecten. Ook hier ontbreekt echte ambitie. Met aandacht voor het ecologische (energiebesparing – groenbeheer – waterhuishouding – afval), maar ook voor aspecten van het samenleven (voldoende sociale woningen – sociale netwerken – meer gedeelde ruimte en voorzieningen - meer-generatie-wonen, mantelzorg). Op termijn kunnen duurzaamheidsnormen opgelegd worden aan alle nieuwbouwwijken.

3.2. Milieuvriendelijke mobiliteit en meer openbaar vervoer

Groen! wil investeren in duurzame logistiek. We kiezen voor minder vrachtwagens en meer vervoer over het spoor, meer kust- en binnenvaart, ondergrondse transportnetwerken en pilootprojecten rond stadsdistributie.

We vragen dat de Vlaamse regering investeert in snelwegen voor fietsers, in grote voetgangersgebieden in centra en in de vertramming van regionale steden. Nieuwe lightrailverbindingen worden niet alleen aangekondigd, maar ook echt gerealiseerd.

Groen! is voorstander van de gelijktijdige ontwikkeling van een (hybride)elektrisch wagenpark en de verdere uitbouw van de capaciteit aan windenergie om deze wagens van groene stroom te voorzien. **Elektrische wagens laten rijden op fossiele of nucleaire stroom is geen duurzame optie.** In die zin hebben we vragen bij het duurzaam karakter van de plannen van minister Lieten op dit ogenblik. Elektrowagens kunnen ingezet worden om overtollige windstroom die niet op het net kan, tijdelijk op te slaan en bij tekorten terug af terug af te geven. Tegen 2020 zouden een half miljoen plug in-hybrides kunnen rondrijden in Vlaanderen.

De volledige vloot voertuigen van de Vlaamse overheid en de overheidinstanties en de taxi's, dienen over te schakelen op groene stroom of de meest ecologische beschikbare brandstof. Dit kan gaan van hybride motoren over LPG tanks tot waterstofmotoren.

3.3. Groene energie

Groen! wil maximaal de kaart trekken van hernieuwbare energiebronnen op basis van zon, wind, waterkracht en biomassa. En definitief afscheid nemen van verouderde technologieën zoals kernenergie en steenkoolcentrales. De afhankelijkheid van olie willen we tegen 2050 halveren. In plaats van vervuiliingsrechten aan te kopen in het buitenland, is het veel beter voor onze economie en voor de tewerkstelling om te investeren in het halen van de klimaatdoelstellingen in eigen land.

Groen! wil dat Vlaanderen op het vlak van hernieuwbare energie een top 5-regio wordt. We bengelen nu achteraan. Gelukkig wordt er nu in Vlaanderen veel geïnvesteerd in groene energie, maar in de ons omringende landen nog meer. Om onze achterstand in te lopen, is er nood aan een zonnedakenplan voor Vlaanderen, de installatie van minstens 3000 MW aan windturbines op de Noordzee en 1500 MW op land, een slim interactief energienetwerk, een grootschalig pilootproject voor verwarmingsketels die ook stroom leveren (micro-WKK) en slimme verlichtingssystemen.

In Duitsland is de sector van de hernieuwbare energie nu al goed voor 260.000 jobs. Agoria schat het potentieel aan tewerkstelling in hernieuwbare energie in Vlaanderen op 40.000 jobs in 2020. Wij willen de lat nog hoger leggen.

Alle overheidsdiensten dienen zonder uitstel over te schakelen op groene stroom. Dit kan niet de 'groene' stroom van Electrabel zijn, maar moet die groene stroom zijn die als het meest ecologische wordt beoordeeld door een onafhankelijk waarnemer.

3.4. Groene industrie

Investeren in groene technologie zal beslissend zijn voor de concurrentiekracht van de Vlaamse bedrijven. De ecotechnologieën nemen de plaats in van de ICT enkel jaren terug. Of zoals AGORIA het stelde: 'No Future without Green Technology'. Groen! wil het budget voor ecologiesteun verdubbelen en vooral voorbehouden voor echte pioniers, de zgn. 'top runners' op vlak van ecologische innovatie.

Vlaanderen heeft een grote voorsprong opgebouwd in het selectief inzamelen en recycleren van afvalstoffen. Die mogen we niet afgeven. Er werken nu al 2.500 mensen in de kringloopsector en 6.000 in de afval- en recyclage-industrie. Als men ook nog eens de stap durft te zetten naar het ecologisch ontwerpen van producten, kunnen er veel nieuwe jobs bijkomen. De transitiearena plan C rond duurzame materialen moet sterk ondersteund worden.

Voor de Groenen moet de Vlaamse overheid maximaal inzetten op de transitie naar een duurzame chemie. We steunen het project duurzame energie van Essenscia. De chemie moet minder afhankelijk worden van olie. Groen! gelooft in een economie die meer draait op biologische grondstoffen. Op voorwaarde dat er strikte duurzaamheidscriteria worden vastgelegd.

Groen! wil een actieplan rond nanotechnologie gezien de vele kansen die deze technologie biedt op vlak van gezondheid, milieu en energie. Tegelijk willen we ook meer onderzoek naar effecten op milieu en gezondheid.

Groen! gelooft in schone én slimme producten. Schoon, slim, spaarzaam en sociaal gaan samen. Maar dan willen we ook investeren in groene ICT en de export van e-waste naar het Zuiden voorkomen.

3.5. Investeren in ecosysteemdiensten

Landbouw en milieu hebben op termijn gelijklopende belangen. Groen! wil landbouwers steunen die kiezen voor een klimaatvriendelijke bedrijfsvoering en voor meer ecologische en diervriendelijke teelten. Voedselproductie dicht bij huis willen we promoten. Voor fair trade willen we een éénduidige labeling. De biologische landbouw dient een forse duw in de rug te krijgen.

Landbouwers, maar ook gezinnen, verenigingen, gemeenten die mee zorg dragen voor het bewaren van open ruimte en het herstellen van natuurwaarden, willen we fors belonen, via royale beheersovereenkomsten met alle boeren, en via een nieuw stelsel van groenzorgpremies. Via een ambitieus natuurherstelplan willen we jobs creëren door natuur en bos te ontwikkelen, eerder dan door open ruimte te vernietigen.

In Vlaanderen werken al 8.000 mensen in de sector van de bodemsanering en grondreiniging. Door het saneren van brownfields kunnen nieuwe sites gecreëerd worden voor bedrijven of voor woningen. Daarnaast willen we ook een programma om de bodem te beschermen bv. tegen erosie, verminderde vruchtbaarheid en verstuiving.

Als we echt werk maken van een integraal waterbeleid in Vlaanderen, kunnen ook hier meer mensen aan de slag. Er werken nu al zo een 11.000 mensen in de sector van drinkwatervoorziening en waterzuivering. Er moeten nog veel investeringen gebeuren, niet alleen in rioleringen, ook in het klimaatbestendig maken van Vlaanderen zodat we beschermd zijn tegen de gevolgen van de klimaatverandering (overstromingen, maar even goed verdroging, stormen, ..)

3.6. Investeren in onderwijs

Zeker als we een grondige omschakeling naar een groene economie willen realiseren is investeren in onderwijs noodzakelijk. In het Europees economisch herstelplan staat letterlijk: *‘De Commissie heeft in het kader van de huidige internationale economische crisis benadrukt dat investeringen in onderwijs en opleiding cruciaal zijn. Zij heeft ook benadrukt dat, hoewel het in dergelijke omstandigheden verleidelijk kan zijn de middelen weg te halen bij dergelijke activiteiten, investeringen in kennis en vaardigheden juist in tijden van economische moeilijkheden moeten worden gevrijwaard.’* (Uit Een Europees economisch herstelplan, COM 2008) 800 definitief van 26 november 2008, blz. 18.)

In de tekst die voorligt voor het Spaanse, het Belgische en het Hongaarse trio voorzitterschap kunnen we lezen dat *'Onderwijs en opleiding belangrijke drijvende krachten zijn achter het bewerkstelligen en verbeteren van inzetbaarheid, concurrentievermogen, innovatie, culturele ontwikkeling, sociale integratie en daarom achter het bereiken van meer economische welvaart'*

Een degelijk beroepsonderwijs is een belangrijke factor voor de sociaaleconomische ontwikkeling en voor de vooruitgang van de samenleving in het algemeen. Het uitstellen met twee jaar van de invoering van het HBO (hoger beroepsonderwijs) aan de hoge scholen is geen goed signaal. Een goede beroepsopleiding, met voldoende werkplekleren en gericht op groene kennis moet zo vlug mogelijk worden ontwikkeld.

Spin-offs van hogescholen en universiteiten kunnen nieuw leven inblazen in streken waar vroegere industrieën teloor gaan. Hierbij moet ingezet worden op groene innovatie. Een voorbeeld is de tanende textielindustrie in Zuid-Oost-Vlaanderen. Een nieuw textielincubatiecentrum opgericht in samenwerking met UGent verricht er onderzoek verricht naar innovatieve materialen. De oriëntatie op ecologische meerwaardes kan dan een concurrentieel voordeel bieden.

Groen! wil investeren in kwaliteitvolle en toegankelijke voor- en vroegschoolse educatie. We moeten inzetten op het terugdringen van het vroegtijdig schoolverlaten bij kinderen uit kansarme groepen.

4. Financiering van VIA 2.Groen.

Natuurlijk kost een groene versie van Vlaanderen in Actie geld. De voorstellen die in dit dossier naar voor geschoven worden, zouden op kruissnelheid ca. 1 miljard EUR vereisen per jaar. Dit vereiste budget kan men deels vinden door een aantal besparingen op andere domeinen, en vervolgens kan men het financieren door gewoonweg dieper in het rood te gaan. Met de nadruk op: tijdelijk.

Ook voor Groen! is een begrotingsevenwicht belangrijk. Maar André Decoster, hoogleraar publieke financiën, waarschuwde onlangs voor de overdreven hysterie over het begrotingstekort. De volgende jaren een beheerst begrotingstekort aanhouden is voor hem geen bewijs van politieke onmacht of onverantwoordelijkheid. Een deel van het tekort is conjunctureel en verdwijnt als de conjunctuur aantrekt. Dat tekort nu geforceerd weg besparen is niet noodzakelijk. Ook de vakbonden zitten op deze lijn.

Misschien moeten we zelfs durven om het Stabiliteitspact te herbekijken in functie van de noodzakelijke duurzame transitie. Landen als Duitsland en Frankrijk zijn vroeger ook al afgeweken van de doelstellingen betreffende het begrotingstekort omdat het Stabiliteitspact haaks staat op een anticyclisch beleid.

4.1. Privékapitaal inschakelen, nieuwe inkomsten zoeken

De Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV), de GIMV en de LRM kunnen maximaal ingezet worden om private middelen te mobiliseren en zo **VIA 2.Groen** mee te helpen financieren. Ook de Vlaamse Energiemaatschappij kan een belangrijk financieringsinstrument worden. Er werd 200 miljoen Euro in de begroting ingeschreven voor de Vlaamse energie maatschappij – wij hopen dat dit budget volledig in de geest van een **VIA 2.Groen** wordt ingezet. Ook andere formules zijn mogelijk om private investeringen mogelijk te maken. De ervaring met de PPS-formules leert ons dat we dan wel nieuwe en duidelijke spelregels moeten vastleggen. Immers ontsparingen en beschikbaarheidsvergoedingen op toekomstige generaties afwentelen moeten we vermijden.

De invoering van de slimme kilometerheffing voor buitenlandse voertuigen kan best een jaar vervroegd worden (van 2013 naar 2012) en uitgebreid worden naar personenwagens. Op die manier hebben we sneller extra inkomsten. Voor binnenlandse vracht- en personenwagens is de heffing fiscaal neutraal, omdat ze gecompenseerd wordt door de afschaffing van het Eurovignet voor vrachtwagens, de verkeersbelasting en de belasting op de inverkeersstelling. Door de buitenlandse vrachtwagens en ander buitenlands verkeer is er een belangrijke meeropbrengst.

Het ABVV lanceerde ook het idee om de schenkingsrechten voor onroerende goederen laten toenemen met de grootte van de kapitaalschenking. Dit soort mechanismen tast het economisch verkeer niet aan, en laat de sterkere schouders meer bijdragen.

4.2. Niet-groene uitgaven wegknippen

Het is onmisbaar in een ecologisch relanceplan om bestaande asociale en anti-ecologische uitgaven van de overheid of aan de overheid gelieerde instanties fors terug te schroeven. We haalden in dit dossier al aan dat de Vlaamse overheid beter geen geld uitgeeft aan de auto industrie van het verleden, aan kleine verlieslatende luchthavens, aan milieubelastende landbouw. Door dit soort uitgaven te schrappen of er fors op te besparen, komt er een belangrijke marge vrij om een ecologisch relanceplan mee te financieren. Ook enkele belangrijke infrastructuurprojecten dienen opgegeven of grondig herbekeken te worden, zoals de verbreding van de Brusselse ring, het megalomane BAM project in Antwerpen, de aanleg van de Seine-Schelde-West verbinding, het Saefthingedok, de E313, de extra voetbalstadions, en noem maar op. Hoewel deze investeringen uit de begroting gehouden worden via ontransparante PPS-constructies, verzwaren ze de uitgaven van Vlaanderen op termijn wel. Er worden namelijk belangrijke lange termijn verplichtingen aangegaan over te betalen beschikbaarheidsvergoedingen, die een hypotheek leggen op de toekomst. Wegens de volledige ondoorzichtigheid van deze constructies valt niet te becijferen over welke bedragen en welke termijnen het gaat. Hiervoor werd de Vlaamse regering al op de vingers getikt door het Rekenhof. Het enige wat we met zekerheid weten is dat het niet zomaar om miljoenen gaat, maar over miljarden.

Ook de aan de overheid verbonden instanties moeten knippen in hun asociale en anti-ecologische uitgaven. Investeringen in nieuwe verbrandingsinstallaties, nucleaire centrales, kolencentrales of Carbon Capture and Storage (CCS) technieken zijn uit den boze. Ook de groenestroomcertificaten dienen dringend uitgezuiverd te worden en mogen niet meer naar valse groene stroom vloeien (afkomstig van bijv. verbrandingsovens). Banken die ondersteund werden met belastingsgeld, dienen ingeschakeld te worden voor maatschappelijk verantwoord investeren en voor vlot krediet aan groene ondernemers.

BIJLAGE 1

De vorige regering: mager herstelplan, nauwelijks groen

Het economisch herstelprogramma van de vorige Vlaamse regering was een pakket van nieuwe en bestaande maatregelen van 842 miljoen EUR. Het ging hoofdzakelijk om:

1. de versterking kredietverstrekking aan de bedrijven, een waarborgregeling voor KMO's, achtergestelde leningen voor de financiering van innovatieprojecten en het ter beschikking stellen van extra risicokapitaal (o.m. een startkapitaal van 7 miljoen EUR voor het *Vlaams Kringloofonds*, dat over komt van het federale niveau).
2. De versterking van het arbeidsmarktbeleid en van gewaarborgd wonen
3. Het versnellen en versterken van investeringen door een vereenvoudiging van de procedures voor publieke en private investeringen, zo bijv. een 'optimalisatie' (versoepeling?) van de MER-regelgeving - 45 miljoen EUR extra voor investeringen in *geluidsschermen – waterbeheersing – innovatie voor bedrijven – reactivering brownfields*

In dit pakket zit dus voor 45 miljoen EUR aan groene projecten (5,3 %). Van een echte groene transitie was dus geen sprake. Het herstelplan van de Vlaamse regering wordt door 95% van de ondernemers als een lege doos gezien. Werkgeversfederatie Voka noemt het een compromis van middelmatigheid.